

Delges:

Regional indelning – tre nya län, SOU 2016:48

Finansdepartementets dnr Fi2016/02568/K

Västerås Stad tillstyrker förslaget i sin helhet med följande synpunkter och medskick inför slutbetänkandet.

Regionindelningen

Västerås stads sammanvägda bedömning av Indelningskommitténs förslag om att bilda ett nytt landsting i Svealands län 2019 är att det finns bärande skäl för att genomföra förslaget och att det medför bestående fördelar i enlighet med indelningslagens krav.

Under mer än 20 år har staten, näringslivet och civilsamhället successivt omorganiserat sig i regioner större än dagens små län. Det har lett till en oacceptabel assymetri, som gör att de tre stora länen har andra förutsättningar än de 18 mindre länen. Reformeringen av samhällsorganisationen på regional nivå behöver fullföljas. Jämnstarka regioner, med kapacitet att bedriva regional utveckling och att fullgöra uppdragen inom hälso- och sjukvården för sina medborgare är rätt väg att gå.

Regionhuvudstadsfrågan

För frågan om regionala centra är det av stor vikt för en effektiv förvaltning att regionens säte placeras på samma ort där statens förlägger sin residensstad. Annars riskerar vi att förlora de fördelar som eftersträvas med en samordning av regionindelning och den statliga regionala organisationen. Dessa båda lokaliseringsbeslut bör samordnas i nära samspel mellan huvudmännen.

Det regionala utvecklingsansvaret

Västerås Stad ser det som mycket viktigt att det nu befästs att det är den direktvalda regionala politiska nivån som på statens uppdrag utövar detta ansvar.

Kollektivtrafiken

Vi ser en enhetlig lösning av kollektivtrafikansvaret för hela den framtida storregionen som ett huvudalternativ som bäst stödjer dagens och

2016-09-06

Dnr

morgondagens behov av attraktiv kollektivtrafik över nuvarande länsgränser. Vi vill dock peka på att tillväxtperspektivet är viktigt i den framtida utvecklingen av kollektivtrafiken för att klara av ett långsiktigt hållbart resande för arbete, skola mm i regionens växande tätorter.

Finansieringsprincipen

Staten bör betala de kostnader som regionerna åsamkas på grund av indelningsändringen. Förändringsprocessen måste tilldelas rätt resurser för att säkra ett effektivt och lyckosamt genomförande.

För Västerås Stad

Anders Teljebäck
Kommunstyrelsens ordförande

Bo Dahllöf
Stadsdirektör

Kommunstyrelsen

Utdrag ur Sammanträdesprotokoll

Sammanträde med	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum	Måndag den 3 oktober 2016
Plats och tid	Kommunstyrelsens sessionssal A 287
Sekreterare	Claes Danielsson

KS § 321 Dnr 2016/00670-1.7

Beslut – Yttrande över remiss om regional indelning – tre nya län

Beslut

1. Västerås Stad yttrar sig i enlighet med bifogat yttrande och överlämnar det till Finansdepartementet.

Reservation

Ann-Christine From Utterstedt (SD) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Elisabeth Unell (M), Anna Hård af Segerstad (M) och Rodrigo Romo (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Elisabeth Unell (M), Anna Hård af Segerstad (M), Rodrigo Romo (M) och Jenny Broström (L) reserverar sig till förmån för gemensamt förslag.

Vasiliki Tsouplaki (V) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Kristdemokraterna inkommer med särskilt yttrande enligt följande:

"Större regioner – ett steg i rätt riktning

Kristdemokraterna i Västerås stödjer inrättandet av färre och större regioner i Sverige. På det sättet minskar vi antalet administrativa gränser som många gånger har spelat ut sin roll. Dessutom behövs det en kraftig regional samhällsorganisation som kan möta framtidens utmaningar när det gäller tillväxt, sysselsättning, infrastruktur, kollektivtrafik och sjukvård.

Kristdemokraterna i Västerås har förespråkat regionbildning mellan Uppsala, Sörmland och Västmanland och hade hellre sett ett förslag där Sverige delats in i ett större antal län än 6.

Föreslagna "Region Svealand" innehållande så många kommuner i ett så stort geografiskt område riskerar bli tungrott, leda till ökad byråkrati och att lokalkännedomen tappas. Därför svarar vi i första hand ja till större regioner.

Subsidiaritetsprincipen

Subsidiaritetsprincipen är en central del av den kristdemokratiska ideologin. Kristdemokraterna eftersträvar att beslut ska fattas på den mest ändamålsenliga nivån. Oftast innebär subsidiariteten decentralisering, men ibland att beslut flyttas till en högre nivå. Med större regioner kan vi mer ändamålsenligt klara finansiering av framtida infrastruktur, forskning och utveckling. Arbetsmarknad, integration och miljöinvesteringar kommer också att ställa krav på ökad samordning och regionalt ansvar.

Kristdemokraterna i Västerås anser att storregionerna ska ges ett större ansvar gällande den regionala utvecklingen, d.v.s. att ansvar ska flyttas från staten till regionerna.

Direktvalda organ

En regionindelning leder till att det regionala utvecklingsansvaret i större utsträckning överförs från indirekt valda organ till direktvalda politiska organ. Det ökar den regionala demokratin och ger ett tydligare ansvarsutkrävande. Det har även stor betydelse utifrån ett representativt perspektiv. Små partier har litet inflytande i de nuvarande indirekt valda organen, vilket skapar en demokratisk obalans.

Rätt utformat kan större regioner ge ett politiskt ledarskap med bred demokratisk förankring. Det kan även ge regionerna stark legitimitet att ta initiativ, samla regionala aktörer, och företräda regionen i överläggningar med staten och övriga myndigheter. Detta är av stor vikt för vårt ställningstagande.

Kristdemokraterna i Västerås anser att de förtroendevalda behöver vara tillräckligt många för att skapa en bred kontaktyta geografiskt. Samtidigt är det viktigt att beakta att beslut i kommande regioner ska fattas med hänsyn till hela regionens bästa, vilket är huvudanledning till att reformen ska genomföras."

Ärendebeskrivning

Indelningskommitténs delbetänkande Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48) har skickats ut på remiss. Betänkandet innehåller förslag på att bilda tre nya län, och motsvarande landsting, för en "stark samhällsorganisation med förutsättningar för att skapa utveckling och välfärd i hela landet".

De nya län som föreslås är Norrlands län, Svealands län och Västra Götalands län.

Kommittén förslår att ändringarna i länsindelningen ska träda i kraft den 1 januari 2018 och landstingsindelningen den 1 januari 2019.

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet senast den 6 oktober 2016.

Indelningskommittén kommer i sitt slutbetänkande att återkomma till återstående län.

Stadsledningskontoret har efter samråd med tekniska kontoret och valnämndens tjänstemän upprättat förslag till yttrande som bifogas.

De frågor som rör förändringar i valkretsar föranleder inga synpunkter från stadens perspektiv.

Landstingens uppgifter är centrala i utredningen. Dessa delar har vi med undantag av kollektivtrafiken dock valt att inte kommentera i vårt förslag till yttrande.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen överlämnat följande förslag till beslut:

1. Västerås Stad yttrar sig i enlighet med bifogat yttrande och överlämnar det till Finansdepartementet.

Yrkanden

Amanda Agestav (KD), Carin Lidman (S), Magnus Edström (MP) och Lars Kallsäby (C) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkar bifall till eget förslag till yttrande enligt följande:

”Sverigedemokraterna ställer sig negativa till den tilltänkta Svealandsregionen. Det här är en fråga som är av stor vikt och definitivt förändrar om omdanar vårt samhälle. Utöver att makten kommer längre bort från folket så ser Sverigedemokraterna en stor risk för sämre kostnadskontroll då den nya regionen blir mer svårstyrd med anledning av dess storlek. Risken för förflyttning och nedläggningar av vårdenheter ökar. Det kan vi se med facit av andra regionsammanslagningar, bland annat i Skåne län. Dessutom har vi en bild av att denna sammanslagning saknar folkligt stöd i Västmanland. Därför ser vi det som en självklarhet att en så pass viktig förändring föregås av en folkomröstning. Alternativet att folket har en möjlighet i de allmänna valen att även ta ställning till den här frågan.”

Elisabeth Unell (M) yrkar bifall till eget förslag till yttrande enligt följande:

”Moderaterna säger nej till Svealands län och landsting, samt till bildandet av storregion från 2019.

Det finns enligt vår mening inga objektiva eller sakliga skäl för att Västerås stad ska ställa sig bakom indelningskommitténs förslag. Indelningskommittén har heller inte lyckats leda i bevis att bildandet av ett Svealands län leder till bestående fördelar.

Vår bedömning som valda representanter för befolkningen är att det tvärtom leder till bestående negativa effekter för västeråsarna. Indelningskommitténs förslag om att bilda storlänet Svealand från och med 2019 anser vi vara direkt stötande ur ett demokratiskt perspektiv. Vi anser att en fråga av så stor betydelse inte ska avgöras i en process som utesluter att väljarna får ta ställning till förslaget.

Den föreslagna storregionen är en koloss på lerfötter. Sex län och 64 kommuner med en geografi som sträcker sig från nedre Norrland, ner till gränsen av Östergötland, från Östersjön till norska gränsen blir för stor.

Ur ett västmanländskt perspektiv sker en förskjutning bort från stockholmsregionen. Det är inte i linje med den utveckling som vi anser främjar Västmanland. Vi hade gärna sett en regionalisering som inneburit att Västmanland, Sörmanland och Uppsala län bildande en region. Tyvärr har detta inte varit möjligt.

Motiv

1. Statens offentliga utredningar (SoU 2016:48)

Av direktiven till Indelningskommitténs framgår att uppgiften har varit att rita en karta där Sverige delas in i väsentligt färre regioner.

Det har således inte varit fråga om att redovisa för och nackdelar med en re-form av det slag som presenteras. Kommittén har varit mycket tydlig med att de anser att frågan sedan tidigare har varit tillräckligt utredd.

Kommitténs medlemmar har även varit tydliga med att Ansvarskommitténs utredning är den "bibel" som de arbetar efter.

Indelningskommitténs betänkande uppfyller därmed inte ens de grundläggande kraven för vad som bör gälla för ett betänkande som redovisas som "SoU". Den är partisk, politisk och populistisk.

2. Regiondiskussion under lång tid – 20 år

Kommittén använder sig av en retorik som innebär att det faktum att en regionalisering diskuterats under lång tid i sig är ett skäl att nu genomföra den föreslagna storlansreformen.

Det faktum att frågan om hopslagning av län och landsting har diskuterats under lång tid är i sig inget skäl eller stöd för förslaget. Det visar enligt vår mening på bristande stöd i politiken, i näringslivet och bland väljarna.

3. Föredömen - Skåne och Västra Götaland

Kommitténs ledamöter har i samtalen med landstingsledningarna i börda län genomgående lyft fram Skåne och Västra Götaland som lysande föredömen för en storregional indelning.

Vi kan konstatera att kommittén trots flera uppmaningar inte klarat av att redo-visa resultat som styrker deras uppfattning/inställning att Skåne och Västra Götaland har varit mer framgångsrika än länen runt Mälaren.

4. Odemokratisk process

Processen är demokratisk tvivelaktig eftersom regeringen, ministern, och socialdemokratiska politiker på olika nivåer vill genomföra reformen från och med 2019. Det innebär att valet 2018 skulle vara ett regionval. Väljarna får inte möjlighet att säga sitt till förslaget. Dialogen med invånarna i respektive län saknas helt. De har att gilla läget. Det är oacceptabelt.

5. Storlek

Kommittén hävdar att kapaciteten för regional utveckling och möjligheten att fullgöra uppdraget inom hälso- och sjukvård blir bättre genom bildandet av en storregion. Det är en åsikt som inte leds i bevis.

Vi kan konstatera att det inte blir mer resurser till hälso- och sjukvården eller för regional utveckling genom den föreslagna storregionaliseringen. Sex mindre landstingspåsar som läggs ihop innebär inte mer pengar i den stora påsen.

6. Effektiv, administrativ och tillväxtskapande

I diskussionerna om storregionalisering görs gällande att förutsättningar för tillväxt blir bättre, en större geografi ger bättre förutsättningar att klara det administrativa planeringsuppdraget och är tillväxtskapande. Det är ytterligare en åsikt som inte leds i bevis. Kommitténs medlemmar har på direkt fråga själva konstaterat att kostnadsutvecklingen i till exempel Västra Götaland inte i någon större grad skiljer sig från andra landsting.

Redan nu samarbetar berörda landsting på olika sätt. Vi finansierar och driver högspecialiserad vård, regionvård och infrastrukturinvesteringar såsom Citybanan, slussen i Södertälje. Tillsammans köper vi tåg, driver gemensamma biljett- och taxesystem, tågbolag samt upphandlar varor och tjänster samt investerar i forskning och utveckling etc.

7. Minskat patientunderlag

Kommitténs förslag att Värmland som idag ingår i de berörda länens samverkansnämnd ställs utanför en Svealands region. För Universitetssjukhuset och Karlskoga lasarett innebär det en stor minskning av patientunderlaget. Det har på sikt stora negativa konsekvenser för hälso- och sjukvårdens utveckling i en eventuell storregion.

8. Beslutspotens

Både ansvarig minister, kommittén och ledande politiska företrädare gör gällande att med storregionalisering så blir beslutspotensen i politiken större.

Förutsättningarna att genomföra viktiga strukturbeslut ökar.

Eftersom såväl ministrar som ledande landstingsföreträdare gett uttryck för uppfattningen att det finns för många akutsjukhus så antar vi att det är en fråga som ska lösas med bildandet av Svealands län. Enligt vår mening, löser inte en storregionalisering problematiken. Det är en fråga om vilka politiker som väljs att leda landsting, regioner och arbetet med hälso- och sjukvårdens strukturfrågor. Politisk beslutsimpotens löses inte med storregioner.

9. Effektivare politisk organisation

I diskussionerna om regionalisering görs gällande att bildandet av större regioner innebär att de politiska processerna blir mer effektiva och att kostnaderna blir lägre. Detta eftersom politikerna blir färre. Effektivitet i politiska sammanhang är inte en fråga som löses via regionalisering utan är en fråga vilka politiker som väljs och vad deras mandat från partier och väljare är. Det blir heller inte lägre kostnader för den politiska ledningsorganisationen med ett storlän. Ersättningarna till årsarvoderade politiker blir högre, staber och tjänster blir fler.

10. Minskade politikerkostnader

I diskussionerna om regionalisering görs gällande att bildandet av större regioner innebär att de politiska processerna blir mer effektiva och att kostnaderna blir lägre eftersom de politikerna blir färre. Effektivitet i politiska sammanhang är inte en fråga som löses via regionalisering utan är en fråga vilka politiker som väljs och vad deras mandat från partier och väljare är. Det blir inte lägre kostnader för den

politiska ledningsorganisationen med ett storlän. Ersättningarna till årsarvoderade politiker blir högre, staber och tjänster blir fler.

11. Minskad folklig representation

Vi ser det som ett problem att inflytandet från Västmanlands sida presenteras av 20-30 folkvalda representanter i ett storlän som Svealand. Det kommer att ha negativa konsekvenser för partier som idag har få representanter i respektive landstingsfullmäktige.

12. Kommunernas inflytande minskar

I Västmanland har kommuner och landsting ett väl fungerande samarbete. Det kommunala inflytandet bland våra 10 kommuner i Västmanlands län är stort. Vi har utformat egna lösningar inom bland annat kollektivtrafikområdet som ger kommunerna exklusiva möjligheter att styra och leda arbetet med att utveckla kollektivtrafiken i respektive kommun. Lösningar som nu riskerar att förloras. Med den föreslagna regionaliseringen minskar möjligheterna för kommunerna i Västmanland att påverka utvecklingen.

13. Kostnadsövertäring

I allt större utsträckning kräver stat och statliga myndigheter att kommuner och landsting är med och finansierar investeringar i infrastruktur. I motiven till en storregionalisering finns uttalat att de nya regionerna har att ta ett ökat framtida ansvar för vad det gäller utveckling av bland annat infrastruktur. Detta då utöver vad som följer med att landsting tar över uppgifter från länsstyrelser. Uttryck som används är ”att leda det regionala utvecklingsansvaret” och ”ta ett ökat territoriellt ansvar” är en positiv effekt av en storregionalisering lösning. Eftersom det inte finns några uttalanden om att staten kompenserar landsting och regioner för ett ökat åtagande som finansierar av infrastrukturinvesteringar finns det anledning att ifrågasätta resonemanget. Ett ökat krav på landsting och regioner att medfinansiera vad som tidigare har varit staten och dess myndigheters uppgift riskerar att innebära minskat ekonomiskt reformutrymme inom andra områden, t ex hälso- och sjukvård.

Kommittén lyfter särskilt fram att en ny geografisk indelning leder till bättre förutsättningar för tillväxt. Påståendet leds inte i bevis. Bättre förutsättningar för tillväxt skapas av en näringslivsfrämjande politik inte av geografiska kartlinjer.

14. Kraftfullare röst nationellt

Det finns inget i kommitténs beskrivning som innebär att ett nytt storlän – Svealand - skulle få en kraftfullare röst nationellt jämfört med att flera landsting samarbetar eller jämfört med de regioner som idag är inrättade. Det som avgör är den strategiska betydelsen och där har Stockholm, Göteborg och Malmö en särställning.

15. Internationalisering

Bejakare av lösningen med inrättandet av storregioner hävdar att inrättandet av en storregion Svealand innebär ökad tyngd, kraftfullare röst och större betydelse i ett internationellt sammanhang. Vi kan inte hitta något i utredningen eller i diskussionerna med kommittén som styrker påståendet. Även en Svealands-region är i ett internationellt sammanhang en liten region såväl ekonomiskt som

befolkningsmässigt. Avgörande för att länen i samverkansregionen ska ha någon betydelse enskilt eller tillsammans är Stockholm.

Elisabeth Unell (M) och Jenny Broström (L) yrkar bifall till gemensamt förslag till yttrande enligt följande:

” Moderaterna och Liberalerna säger nej till Svealands län och landsting, samt till bildandet av storregion från 2019. Det finns enligt vår mening inga objektiva eller sakliga skäl för att Västerås stad ska ställa sig bakom indelningskommitténs förslag. Indelningskommittén har heller inte lyckats leda i bevis att bildandet av ett Svealands län leder till bestående fördelar.

Vår bedömning som valda representanter för befolkningen är att det tvärtom leder till bestående negativa effekter för västeråsarna. Indelningskommitténs förslag om att bilda storlänets Svealand från och med 2019 anser vi vara direkt stötande ur ett demokratiskt perspektiv. Vi anser att en fråga av så stor betydelse inte ska avgöras i en process som utesluter att väljarna får ta ställning till förslaget.

Den föreslagna storregionen är en koloss på lerfötter. Sex län och 64 kommuner med en geografi som sträcker sig från nedre Norrland, ner till gränsen av Östergötland, från Östersjön till norska gränsen blir för stor.

Ur ett västmanländskt perspektiv sker en förskjutning bort från stockholmsregionen. Det är inte i linje med den utveckling som vi anser främjar Västmanland. Vi hade gärna sett en regionalisering som inneburit att Västmanland, Sörmanland och Uppsala län bildande en region. Tyvärr har detta inte varit möjligt.”

Vasiliki Tsouplaki (V) yrkar bifall till eget förslag till yttrande enligt följande:

” Vi avstyrker förslaget till ny länsindelning och är särskilt kritiska till storregionen Svealand.

Vi ställer oss bakom inriktningen mot större län med nya sammanslagna landsting/regioner men anser att den föreslagna Svealandsregionen blir allt för stor. Antagandet att befolkningsunderlaget behöver vara mellan 1-2 miljoner invånare öppnar upp för en sammanslagning av färre län än de 6 som föreslås i delbetänkandet.

Demokratiaspekten

Med ett så stort geografiskt område och så många komplexa frågor att hantera riskerar man att invånarnas möjlighet till inflytande och insyn försvåras. Det är också viktigt att beakta det som också lyfts som en svårighet i utredningen, nämligen de förtroendevaldas möjlighet att delta när det blir stora avstånd mellan bostadsort och möten.

Genomförs liggande förslag är det viktigt att varje landsting själva kan utforma sin egen politiska organisation för att kunna eftersträva närmare koppling till de olika länsdelarna.

Införandet

Ur landstingens perspektiv borde det bästa vara att införa alla nya län vid samma tidpunkt”.

Proposition

Ordföranden finner att det finns fem förslag till beslut, dels Amanda Agestavs (KD), Carin Lidmans (S), Magnus Edströms (MP) och Lars Kallsäbys (C) förslag, dels Ann-Christine From Utterstedts (SD) förslag, dels Elisabeth Unells (M) förslag, dels Elisabeth Unells (M) och Jenny Broströms (L) förslag och dels Vasiliki Tsouplakis (V) förslag. Ordföranden föreslår en propositionsordning där de fem förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner föreslagen propositionsordning varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

Rätt utdraget intygar

Claes Danielsson